

PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA I ZAPOŠLJAVANJA MLADIH SA
STEČENIM VISOKIM OBRAZOVANJEM NA POSLOVIMA
SPRJEČAVANJA NEFORMALNOG POSLOVANJA

“STOP SIVOJ EKONOMIJI”

Podgorica, maj 2018. godine

I. PROGRAM

1.1 Naziv programa

Program osposobljavanja i zapošljavanja mladih sa stečenim visokim obrazovanjem na poslovima sprječavanja neformalnog poslovanja „Stop sivoj ekonomiji“

1.2 Rezime

a) Svrha programa

Podrška programu strukturnih reformi, prioritetima i ciljevima nacionalnih strategija zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa, ekonomskog i regionalnog razvoja Crne Gore.

b) Ciljevi programa

Ciljevi koji se žele ostvariti realizacijom ovog programa mogli bi se svesti na:

- podršku mladima u rješavanju problema nezaposlenosti podizanjem njihovih radnih kapaciteta;
- podrška suzbijanju sive ekonomije na tržištu rada;
- podrška borbi protiv neformalnog poslovanja.

c) Ciljna grupa

Ciljnu grupu programa čine nezaposlena mlada lica, sa stečenim visokim obrazovanjem.

d) Programske aktivnosti

U skladu sa smjernicama za sprečavanje sive ekonomije na tržištu rada, programske aktivnosti usmjerene su na:

- osposobljavanje uz rad 180 nezaposlenih mladih lica sa stečenim visokim obrazovanjem;
- zapošljavanje mladih na poslovima pružanja tehničke podrške i pomoći pri registraciji poreskih obveznika, obveznika doprinosa i osiguranja, kontroli ispravnosti registracionih prijava i rješenja o registraciji, primjeni pozitivnih poreskih propisa, prijemu i obradi poreskih prijava, obradi i sređivanju poreskih evidencija, radu call centara, realizaciji Projekta „Budi odgovoran“ i drugim poslovima inspeksijskih službi u svim segmentima utvrđenim operativnim planom rada.

e) Vrijeme realizacije programskih aktivnosti

Programske aktivnosti sprovodiće se u 2018. godini, u trajanju od sedam mjeseci.

f) Lokacija realizacije

Programske aktivnosti će se odvijati na teritoriji Glavnog grada, Prijestonice i svih opština, odnosno lokalnih samouprava u Crnoj Gori.

g) Programski partneri

Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo finansija - Poreska uprava, Ministarstvo unutrašnjih poslova – Uprava policije, Uprava za inspekcijske poslove i Zavod za zapošljavanje Crne Gore.

h) Finansijska sredstva

Ukupni opravdani troškovi za realizaciju programa procijenjeni su na iznos od 555.000,00 €.

1.3 Opravdanost programa

Identifikacija uočenih potreba i ograničenja

Problem nezaposlenosti mladih je jedan od dominantnih problema ukupne nezaposlenosti u Crnoj Gori. Učešće mladih do 30 godina života u ukupnoj registrovanoj nezaposlenosti iznosi 22,5 %.

Stopu opšte nezaposlenosti, koja je strukturnog karaktera, prati relativno visoka stopa nezaposlenosti visokoobrazovanog kadra, koja po svojim socijalnim karakteristikama ima negativne implikacije na ukupan društveno-ekonomski sistem. Nesklad između broja mladih nezaposlenih visokoškolaca i njihovog zapošljavanja, u zadnjih pet godina, je zabrinjavajući.

Više različitih okolnosti, a naročito sve veći priliv nezaposlenih iz sistema visokog obrazovanja, koji nije praćen odgovarajućom dinamikom njihovog zapošljavanja je osnovni uzrok stanja kakvo jeste. Nepovoljne okolnosti su još izraženije u manje razvijenim opštinama sjeverne regije, što potrebu za iznalaženjem adekvatnog rješenja čini još urgentnijom. U protivnom, trend nezaposlenosti ove kategorije lica će dobijati sve nepovoljnije karakteristike, sa svim negativnim posledicama koje prate takav proces.

Neprijavljen rad ili rad na crno, kao paralelna aktivnost regularnom radu, predstavlja globalni problem. Visok nivo rada na crno u Crnoj Gori je posljedica dvodecenijskog procesa tranzicije u okviru kojeg se nedovoljno pažnje posvećivalo suzbijanju rada na crno.

Glavni uzroci izraženog rada na crno ogledaju se u: nefleksibilnosti tržišta rada, visokoj stopi nezaposlenosti, niskoj profitnoj stopi, ali i u ukupnoj kulturi neformalnog poslovanja razvijenoj tokom posljednjih decenija.

Rad na crno najviše je zastupljen u trgovini, građevinarstvu, turizmu i ugostiteljstvu, zanatskim i industrijskim pogonima srednjih i malih preduzeća, firmama koje se bave obezbjeđenjem imovine i lica, odnosno na onim poslovima koji su sezonskog karaktera. Najviše su podložni radu na crno: mladi, bez obzira na kvalifikaciju i diplomu koju posjeduju, nekvalifikovani radnici i nezaposleni starije životne dobi, koji su u procesu tranzicije ostajali bez posla.

Inspeksijske službe sprovode konstantne i kontinuirane aktivnosti kontrole i otklanjanja nepravilnosti u svim segmentima pružanja usluga i prodaje roba i preduzimaju mjere na njihovom otklanjanju, sa ciljem povećanja budžetskih prihoda Crne Gore.

Uprava za inspeksijske poslove sprovodi konstantne i kontinuirane aktivnosti u svim segmentima rada gdje se mogu prepoznati pojave rada na crno i preduzima mjere na njihovom otklanjanju. U tom kontekstu, Inspekcija rada kontinuirano sprovodi kontrole na suzbijanju rada „na crno“, odnosno neprijavljenog rada (domaćih lica i stranaca), što i jeste primarna aktivnost ove inspekcije, a pojačane kontrole se odvijaju u turističkoj sezoni. Vršiti se i kontrola isplate zarada i uvećanih zarada za vrijeme rada noću, prekovremenog rada i rada u dane praznika. Navedene aktivnosti se posebno sprovode u građevinarstvu, ugostiteljstvu, turizmu, trgovini, poljoprivredi i saobraćaju, gdje je rad „na crno“ najviše izražen.

Međutim, obavljanje ovih aktivnosti, u toku ljetnje turističke sezone je otežano zbog nedostataka u pogledu prevashodno kadrovskih kapaciteta. Tako da se moraju uložiti dodatni napori, angažovati dodatna radna snaga, kako bi se smanjile neregularnosti i ostvario veći priliv sredstava.

1.4. Ciljne grupe programa

Direktna ciljna grupa

Direktnu ciljnu grupu obuhvaćenu ovim programom čine:

- 180 nezaposlenih lica sa stečenim visokim obrazovanjem (u obimu od najmanje 180 kredita), životne dobi do 30 godina, sa radnim iskustvom u nivou obrazovanja, u najkraćem trajanju od devet mjeseci.

Pored obrazovnih zahtjeva, radnog iskustva i godina života, lične osobine koje nezaposlena lica treba da posjeduju su: odgovornost, sposobnost za timski rad, ambicioznost, inicijativnost i spremnost za permanentno učenje. Njihovi stavovi o značaju formalnog poslovanja za socio - ekonomski razvoj zemlje čine ih odgovarajućom ciljnom grupom, čijom bi se edukacijom i zapošljavanjem, doprinjelo suzbijanju sive ekonomije.

Indirektna ciljna grupa ili korisnici programa

Indirektni korisnici programa su:

- Uprava za inspeksijske poslove, Poreska uprava i Uprava policije – efikasniji rad institucije i podizanje nivoa povjerenja građana;
- privredni subjekti – smanjenje nelojalne konkurencije,

- lokalne samouprave – efikasnije budžetsko prihodovanje koje podstiče njihov društveno - ekonomski razvoj,
- društvo u cjelini – doprinos finansijskoj efikasnosti budžeta kroz ubiranje prihoda, po osnovu poreza, doprinosa i drugih prihoda, stvaranje kvalitetnijeg tržišnog ambijenta, otvaranje novih radnih mjesta...

1.5 Programske aktivnosti

Aktivnost 1: Izbor učesnika programa

Zavod će objaviti Poziv kojim će se nezaposlena lica upoznati sa predmetom i ostalim bitnim elementima programa, uslovima za prijavu na poziv, kao i kriterijumima za izbor učesnika programa.

Zavod za zapošljavanje Crne Gore će izvršiti pripremu prijavljenih nezaposlenih lica za učešće u programu.

Izbor učesnika programa izvršiće Uprava za inspekcijske poslove, Poreska uprava i Uprava policije, na osnovu poznavanja pozitivnih propisa koji se odnose na projektovane poslove.

Aktivnost 2: Osposobljavanje i zapošljavanje

Učesnici programa će zasnovati radni odnos na poslovima pružanja tehničke pomoći i podrške službenim licima Uprave za inspekcijske poslove, Poreske uprave i Uprave policije, pri registraciji poreskih obveznika, obveznika doprinosa i osiguranja, kontroli ispravnosti registracionih prijava i rješenja o registraciji, primjeni pozitivnih poreskih propisa, prijemu i obradi poreskih prijava, obradi i sređivanju poreskih evidencija, radu call centara, realizaciji Projekta „Budi odgovoran“ i drugim poslovima suzbijanja sive ekonomije.

Zapošljavanje učesnika sprovedeće se posredstvom agencije za privremeno zapošljavanje.

Radni zadaci učesnika programa utvrdiće se operativnim planom osposobljavanja uz rad i sprovoditi uz kontinuirano mentorstvo, u trajanju od šest mjeseci.

Zaposlenim licima u programu omogućiće se da praktično primjene stečena znanja, ali i da usvoje nova saznanja kroz detekciju radnji vezanih za sivu ekonomiju.

Osposobljavanje je zasnovano na iskustvenom učenju, participativnim, interaktivnim, individualnim i grupnim metodama rada, koje predstavljaju najoptimalniji način aktivnog učešća u ostvarivanju projektovanih ciljeva učenja.

Realizacijom ove aktivnosti učesnici programa će uz primjere dobre prakse steći nedostajuća znanja i vještine, razviti lične i stručne kompetencije i dobiti potvrdu o osposobljenosti za obavljanje određenih poslova.

Osposobljavanje učesnika programa sprovodiće mentori - lica odgovorna za osposobljavanje učesnika programa.

Aktivnost 4: Promocija programa

Promocija programa će se sprovoditi kontinuirano, od prvog mjeseca realizacije programa, a u cilju što veće informisanosti ciljne javnosti. Ovu programsku aktivnost sprovodiće programski partneri u saradnji sa medijskim pokroviteljem programa.

Prezentacija programa vršiće se:

- održavanjem press konferencija;
- okruglih stolova;
- kroz štampane i elektronske medije.

1.6 Terminski plan programskih aktivnosti

Aktivnosti	Mjesec I	Mjesec II	Mjesec III	Mjesec IV	Mjesec V	Mjesec VI	Mjesec VII
Izbor učesnika programa							
Osposobljavanje i zapošljavanje							
Promocija programa							

1.7 Procijenjeni opravdani troškovi realizacije programa

Ukupni opravdani troškovi za realizaciju programskih aktivnosti procijenjeni su na iznos od 555.000,00 €, od kojih 540.000,00 € za zarade učesnika programa (mjesečna zarada u neto iznosu od 300,00 €, po učesniku programa), a 15.000,00 € za agencijske usluge .